

FUNDUSZE UE JAKO FORMA WSPARCIA DLA PRZEDSIĘBIORSTW NA INWESTYCJE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA W POLSCE

Jacek Białek

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Streszczenie. Celem artykułu jest przedstawienie i ocena roli instrumentów finansowych, z których polskie przedsiębiorstwa korzystały przed akcesją do Unii Europejskiej oraz tych, które wykorzystywane są po akcesji. Obszarem badań są inwestycje prośrodowiskowe – niezwykle ważny oraz szczególnie zaniedbany inwestycyjnie obszar. Opisane są możliwości, które mogą wykorzystać firmy, aby w jak najlepszy sposób spożytkować unijną pomoc na rozwój tych inwestycji. Przeanalizowany został okres 2000–2005. Są to lata intensywnych działań przed przystąpieniem do Wspólnoty oraz pierwsze doświadczenia firm w warunkach jednolitego rynku europejskiego, już po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: fundusze unijne, inwestycje na ochronę środowiska w Polsce

WSTĘP

Od początku istnienia Wspólnoty dążono do minimalizowania różnic w regionach, a wspólna polityka rozwoju miała od zawsze na celu stworzenie Europy silnej ekonomicznie, społecznie, politycznie, a także kulturowo. Dążenie do Europy solidarnej i równych szans było możliwe dzięki stworzeniu odpowiednich instrumentów finansowych, takich jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności, z których mogą korzystać wszystkie kraje członkowskie Wspólnoty. Fundusze te kierowane są w pierwszym rzędzie do regionów ubogich, gdzie polityka spójności gospodarczej i społecznej jest kluczowym instrumentem poprawy ich sytuacji.

MATERIAŁ I METODA

Badaniami objęto i scharakteryzowano wybrane instrumenty finansowe Unii Europejskiej – fundusze celowe, z których mogą korzystać polskie przedsiębiorstwa w obszarze

Adres do korespondencji – Corresponding author: Jacek Białek, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Wydział Inżynierii Produkcji, Katedra Maszyn Rolniczych i Leśnych, ul. Nowoursynowska 164, 02-787 Warszawa, e-mail: jacek_bialek@sggw.pl

ochrony środowiska. Określono, jaki rodzaj inwestycji z zakresu ochrony środowiska może być współfinansowany z funduszy w przedsiębiorstwach.

W pracy wykorzystano informacje wtórne (źródła literaturowe) oraz zasoby internetowe, a do analizy danych zastosowano metody porównawcze. Badania swym zakresem objęły lata 2000–2005.

FUNDUSZE PRZEDAKCESYJNE

Jednym z ważniejszych obszarów polityki unijnej jest ochrona środowiska. Dla Polski dostosowanie się do norm środowiskowych przed akcesją i podjęcie działań w tym zakresie było jedynie początkiem długiej i żmudnej drogi. Olbrzymia dewastacja przyrodnicza kraju, która była skutkiem wieloletniej gospodarki centralnie planowanej, wciąż powoduje, że jest to sektor niezwykle kapitałochłonny.

Aby zmniejszyć dystans rozwojowy, Polska już przed wstąpieniem do Unii Europejskiej otrzymała wsparcie ze środków pomocowych z funduszy przedakcesyjnych (PHARE, SAPARD, ISPA i inne). Środki przedakcesyjne skierowane na ochronę środowiska były głównie dostępne z funduszu ISPA (tab. 1).

Tabela 1. Przedsięwzięcia dofinansowywane z funduszu ISPA wg dziedzin

Table 1. Activities financed by ISPA fund according to a field

Wyszczególnienie Specification	Liczba projektów Number of projects	Koszty kwalifikowane Eligible cost mln EUR	Dofinansowanie ISPA/Fundusz Spójności Financed by ISPA/Cohesion Fund mln EUR	Koszty całkowite Overall cost mln EUR
Gospodarka wodno-ściekowa Water-sewage economy	37	1 930,7	1 193,6	
Gospodarka odpadami Economy of waste	6	116,7	76,3	
Pomoc techniczna Technical assistance	2	20,5	15,3	2 194,3
Ogółem Total	45	2 067,8	1 285,2	

Źródło: Biuletyn Ministerstwa Środowiska. Środowisko i Rozwój nr 3/2004.

Source: Bulletin of Ministry of Environment. Environment and Development No 3/2004.

Program ISPA wspierał projekty związane z gospodarką wodno-ściekową i odpadową w miastach będących głównymi producentami odpadów i ścieków. W związku z przystąpieniem do UE od 1 maja 2004 roku Polska przestała być beneficjentem ISPA, jego zobowiązania w wysokości 558 mln EUR przejął Fundusz Spójności.

WYKORZYSTANIE FUNDUSZY CELOWYCH NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

Od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej władze samorządowe, które planują przeprowadzenie inwestycji z zakresu ochrony środowiska, mogą starać się o wsparcie ze środków Funduszu Spójności oraz z funduszy strukturalnych, głównie

z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF). Przedsiębiorcy natomiast mogą ubiegać się o wsparcie wyłącznie z funduszy strukturalnych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż wdrożenie wymagań unijnych w zakresie ochrony środowiska przez przedsiębiorstwa to nie tylko wydatki, ale również szansa na liczne dla nich korzyści, np. łatwiejsze pozyskanie pozwoleń zintegrowanych IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control). Pozwolenie dotyczące zintegrowanego zapobiegania i ograniczania (kontroli) zanieczyszczeń, zwane popularnie Dyrektywą IPPC, jest jednym z najważniejszych aktów prawnych Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska [Kassenberg, Wójcik 2005].

Inwestycje w ochronę środowiska ze środków unijnego budżetu mogą być finansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz instrumentu finansowego na rzecz ochrony środowiska – LIFE. Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska są finansowane z czterech następujących funduszy: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF), Europejski Fundusz Społeczny (ESF), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF) sekcja „Orientacji” oraz Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa (FIG). Projekty środowiskowe finansowane są przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównym zadaniem tego funduszu jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Pomoc w ramach tego funduszu obejmuje inicjatywy w następujących dziedzinach:

- inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymanie stałych miejsc pracy,
- inwestycje w infrastrukturę, z uwzględnieniem tworzenia sieci transeuropejskich dla regionów objętych celem nr 1 polityki strukturalnej UE,
- inwestycje w edukację i opiekę zdrowotną w regionach objętych celem nr 1 polityki strukturalnej UE,
- rozwój potencjału lokalnego: małych i średnich przedsiębiorstw,
- działalność badawczo-rozwojowa,
- inwestycje związane z ochroną środowiska.

Działania z zakresu ochrony środowiska współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2004–2006 realizowane są w Polsce w ramach 2 programów operacyjnych:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (podmioty publiczne – jako beneficjenci),
- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” (przedsiębiorcy – jako beneficjenci).

Fundusze celowe jako instrument finansowy miały uzupełniać i wspierać działania podejmowane w ramach strategii rozwoju oraz procesów dostosowawczych w regionach mniej zamożnych, które bez pomocy finansowej nie byłyby w stanie dostosować się do średniego poziomu ekonomicznego w Unii Europejskiej [MŚ 2004].

Podstawowym kryterium mającym wpływ na uzyskanie wsparcia ze środków Unii Europejskiej, w zależności od rodzaju funduszu, jest przestrzeganie czterech ogólnych zasad unijnej polityki strukturalnej:

- Zasada subsydiarności (pomocniczości) – polegająca na wspieraniu z wyższego poziomu administracyjnego tylko tych przedsięwzięć, które nie są możliwe do wykończenia i realizacji na niższym poziomie zarządzania.

- Zasada koncentracji – która zakłada, że środki pomocy unijnej nie powinny ulegać rozproszeniu, ale być koncentrowane na priorytety i regiony najważniejsze z punktu widzenia spójności społeczno-gospodarczej.
- Zasada partnerstwa – polegająca na dążeniu do wzmocnienia współpracy zainteresowanych podmiotów w celu ułatwienia przepływu informacji, wymiany doświadczeń.
- Zasada dodatkowości (współfinansowania) – która oznacza, że dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej ma uzupełniać środki kraju członkowskiego, a nie je zastępować.

W okresie budżetowym na lata 2000–2006 nakłady na politykę spójności są oparte na uzgodnieniach unijnego szczytu w Berlinie z 24 i 25 marca 1999 roku, które zostały ujęte w Rozporządzeniu (CE) 1260/99 Rady z 21 czerwca 1999 roku, zawierającym ogólne przepisy dotyczące funduszy celowych. Kwota przeznaczona z budżetu Wspólnoty w ramach strategii rozwoju to 213 mld EUR (tab. 2).

Tabela 2. Nakłady na politykę spójności 2000–2006
Table 2. Cohesion policy expenditure in the period 2000–2006

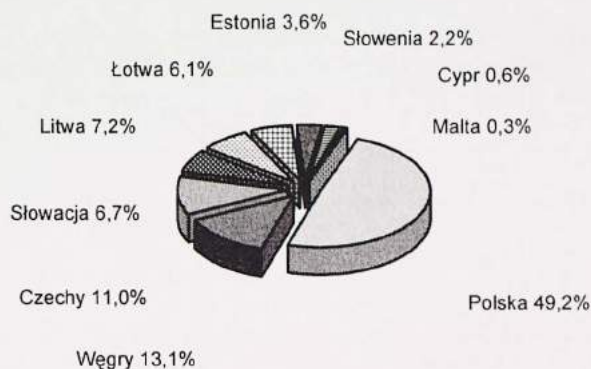
Wyszczególnienie – Details	Kwoty – Amounts [mld EUR]
Fundusze strukturalne Structural funds	195,00
Fundusz Spójności Cohesion Fund	18,00
Ogółem Total	213,00

Źródło: Szczyt w Berlinie (24 i 25 marca 1999) I.N. Perez, „Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności Unii Europejskiej 2000–2006”, Wrocław, Wydawnictwo Akxel s.c., 2003, s. 11.
Source: Summit in Berlin (March 24–25 1999). I.N. Perez, „Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności Unii Europejskiej 2000–2006”. Wrocław, Wydawnictwo Akxel s.c., 2003, p. 11.

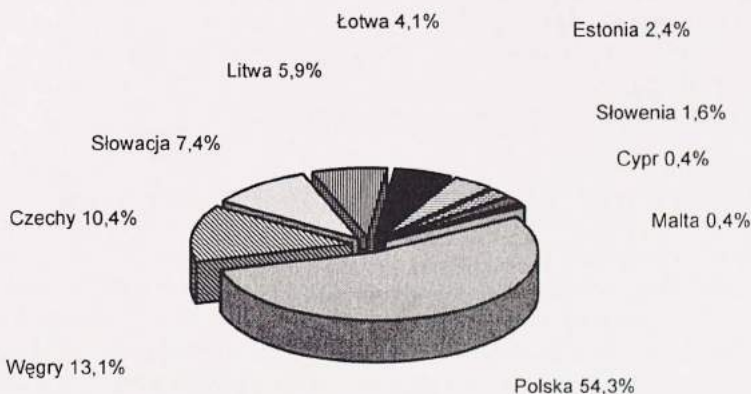
Polska po przystąpieniu do Unii Europejskiej stała się obok Hiszpanii największym odbiorcą środków funduszy celowych. Zgodnie z planem finansowym Wspólnoty przewidzianym dla nowych państw członkowskich na lata 2004–2006, blisko 50% z puli budżetu Funduszu Spójności oraz ponad połowę środków funduszy strukturalnych przeznaczono dla Polski (rys. 1 i 2).

Niskie wskaźniki rozwoju regionów polskich w porównaniu ze średnią europejską oraz duża powierzchnia kraju w porównaniu z pozostałymi nowymi krajami członkowskimi sprawiły, że Polska ma największe możliwości finansowe rozwoju regionalnego. Procentowo nasz kraj w największym stopniu partycypuje w środkach funduszy celowych. Należy jednak pamiętać, że stwarza to nie tylko ogromne szanse, ale niesie ze sobą wielką odpowiedzialność i stawia wyzwania.

Ochrona środowiska naturalnego jest niezwykle ważnym działem polityki horyzontalnej Unii Europejskiej, a kraje członkowskie są zobowiązane do wdrażania restrykcyjnych norm środowiskowych.

Rys. 1. Procentowy udział środków Funduszu Spójności przeznaczonych dla 10 nowych krajów UE
 Fig. 1. Cohesion Fund inputs percentage allotted to 10 new EU member states
 Źródło: Traktat akcesyjny, Załącznik II pkt 15. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 236.
 Source: Accession treaties, Annex II p. 15. Official Journal L 236.

Rys. 2. Procentowy udział środków funduszy strukturalnych przeznaczonych dla 10 nowych krajów UE
 Fig. 2. Structural funds inputs percentage allotted to 10 new EU member states
 Źródło: Traktat akcesyjny, Załącznik II pkt 15. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 236.
 Source: Accession treaties, Annex II p. 15. Official Journal L 236.

Polska wstępując do Unii Europejskiej zobowiązała się w traktacie akcesyjnym dostosować do europejskich normy dotyczące ochrony środowiska, do momentu upływu okresów przejściowych. W zakresie praw ochrony środowiska planowana jest szeroka współpraca Polski ze Wspólnotą. Dotyczy ona bardzo ważnych problemów ekologicznych – ochrony głównych komponentów środowiska przyrodniczego. Pomoc w realizacji założeń traktatu w zakresie działań prośrodowiskowych mają zapewnić środki finansowe przeznaczone z Funduszu Spójności oraz funduszy strukturalnych, głównie z Europej-

skiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wielkość środków wynegocjowanych przez Polskę na lata 2004–2006 na ochronę środowiska sięga blisko 13 mld EUR (tab. 3).

Tabela 3. Wielkość nakładów środków unijnych na ochronę środowiska w Polsce na lata 2004–2006
Table 3. Largeness of union inputs on environmental protection in Poland in the period 2000–2006

Fundusze celowe Specific funds	Kwoty – Amounts [mln EUR]
Fundusze strukturalne Structural funds	8 630,00
Fundusz Spójności Cohesion Fund	4 219,70
Ogółem Total	12 849,70

Źródło: Biuletyn Ministerstwa Środowiska. Środowisko i Rozwój nr 1/2003, s. 19.

Source: Bulletin of Ministry of Environment. Environment and Development no 1/2003, p. 19.

Główne kierunki inwestycji z Funduszu Spójności na lata 2004–2006 zostały określone w „Narodowej Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004–2006”. Priorytety, jakie realizowane są w obszarze ochrony środowiska przy wsparciu Funduszu to [Środowisko i Rozwój nr 1/2004, s. 27]:

- poprawa jakości wód powierzchniowych oraz polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia,
- racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- poprawa jakości powietrza,
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

PROGRAM SPO WKP W OBSZARZE OCHRONY ŚRODOWISKA

Z dniem przystąpienia Polski do Wspólnoty Europejskiej polskie przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o wsparcie z funduszy strukturalnych. Przedsięwzięcia współfinansowane ze środków unijnych mają pomóc przedsiębiorcom w skutecznym konkurowaniu na otwartym rynku europejskim dzięki bezpośredniemu wsparciu lub dzięki rozwojowi instytucji okołobiznesowych. Firmy mogą starać się o dofinansowanie projektów inwestycyjnych, modernizacyjnych oraz promocyjnych, także w zakresie dostosowania się do wymogów norm środowiskowych.

Największym i najważniejszym rządowym programem rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności jest Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” (SPO WKP). Celem programu jest wsparcie działań prowadzących do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki przez wykorzystanie zasobów sfery naukowo-badawczej i stosowanie nowoczesnych technik i technologii. O dotacje mogą starać się firmy produkcyjne i usługowe, a także instytucje wspierania biznesu, fundusze pożyczkowe, spółki zarządzające parkami technologicznymi i przemysłowymi oraz instytucje naukowo-badawcze pracujące na rzecz przedsiębiorstw.

Pomoc w ramach tego programu adresowana jest do małych, średnich i dużych przedsiębiorstw. W myśl definicji przyjętej przez Komisję Europejską i obowiązującej od 1 stycznia 2005 roku [<http://www.ekoportal.pl>]:

- średnie przedsiębiorstwo to firma zatrudniająca mniej niż 250 pracowników, a jej roczny obrót do 50 mln euro i/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 43 mln euro,
- małe przedsiębiorstwo to firma zatrudniająca mniej niż 50 pracowników, a jej roczny obrót i/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 mln euro.

Inicjatywy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w dziedzinach związanych z ochroną środowiska są realizowane głównie w ramach Działania 2.4 programu SPO WKP. Przedsiębiorcy mogą jednak znaleźć środki wsparcia również w innych działaniach tego programu, w tym m.in.:

- Podziałanie 2.2.1 „Wzrost konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw” wspiera przedsiębiorstwa dokonujące nowych inwestycji, polegających na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa, a także na rozpoczynaniu w przedsiębiorstwach działalności obejmujących dokonanie zasadniczych zmian produkcji, produktów lub procesów produkcyjnych. Dofinansowanie w ramach tego podziałania dotyczy także działań przedsiębiorstw w ochronie środowiska np. firm zajmujących się recyklingiem, technologią ochrony środowiska, innowacjami w zakresie ochrony środowiska.
- Działanie 2.3 „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez inwestycje” wspiera inwestycje, które mają na celu zwiększenie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw. Tu dofinansowanie dotyczące środowiska związane jest z dostosowaniem technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych i prawodawstwa w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przedsiębiorstwa poza programem SPO WKP mają jeszcze inne możliwości uzyskania wsparcia na działania i inwestycje związane z ochroną środowiska.

Inwestycje w przedsiębiorstwach sektora rolno-spożywczego będą mogły uzyskać wsparcie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”. Pomoc finansowa jest przyznawana na zakup urządzeń służących poprawie ochrony środowiska oraz umożliwiających wprowadzenie systemu kontroli jakości ISO 14000 firmom, których celem statutowym jest skup i przetwórstwo mleka, mięsa, owoców i warzyw, ziemniaków na skrobię i jej pochodne, zbóż, jaj, chmielu, miodu, konopi i lnu na cele nieżywnościowe.

Polityka unijna, instrumenty finansowe oraz wysokość dotacji w obecnym kształcie będą obowiązywać tylko do 2006 roku. Reforma finansów unijnych stworzyła nową perspektywę finansową na lata 2007–2013, która ma uwzględnić konieczność nadrobienia istniejącej luki rozwojowej między „starymi” i „nowymi” państwami członkowskimi. W przyszłości inwestycje związane z ochroną środowiska będą realizowane w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” i nadal współfinansowane z Funduszu Spójności i ERDF podobnie jak dotychczas.

WYKORZYSTANIE SPO WKP NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA – DZIAŁANIE 2.4

W pierwszej rundzie aplikacyjnej (do 18 marca 2005 roku) na Działanie 2.4 wpłynęło od przedsiębiorców stosunkowo niewiele, bo zaledwie 85 wniosków [Nabór wniosków. <http://www.cios.gov.pl>]. W tabeli 4 przedstawiono liczbę złożonych wniosków z podziałem na poszczególne podziałania w I i II rundzie aplikacyjnej.

Tabela 4. Rozkład wniosków w podziale na poddziałania w I i II rundzie aplikacyjnej
 Table 4. Number of applications in subdivisions of I and II application round

Wyszczególnienie Specification	I runda I round	II runda II round	Suma Total
Poddziałanie 2.4.1 Subdivision 2.4.1	30	40	70
Poddziałanie 2.4.2 Subdivision 2.4.2	17	22	39
Poddziałanie 2.4.3 Subdivision 2.4.3	14	10	24
Poddziałanie 2.4.4 Subdivision 2.4.4	24	38	62
Suma; Total	85	110	195

Źródło: Opracowanie własne.

Source: Author's elaboration.

W I rundzie aplikacyjnej 73% wniosków przeszło pozytywną ocenę formalną (62 projekty). Musiały być one kompletne i dostarczone w dwóch zgodnych ze sobą formach – papierowej i elektronicznej. Pozytywną ocenę techniczno-ekonomiczną przeszły 43 projekty, gdzie zweryfikowano zgodność projektu z wybranym priorytetem oraz sprawdzono, czy projektodawca jest uprawniony do uzyskania dofinansowania. Spośród złożonych wniosków jedynie 33% z nich (28 projektów) zostało zatwierdzonych do realizacji przez instytucję zarządzającą – MGIP. Uzyskały one wystarczająco dużo punktów podczas oceny merytorycznej. Łączna wartość dofinansowania dla tych projektów wynosi 133,5 mln PLN.

W trakcie II rundy aplikacyjnej do Działania 2.4 SPO WKP (16.08–23.09.2005) złożono 110 wniosków, co pokazuje tabela 4. Całkowita wartość planowanych inwestycji wyniosła 1656 mln PLN. Wysokość wnioskowanej pomocy w II rundzie wyniosła 503 mln PLN.

Działanie 2.4 SPO WKP ma na celu pomoc w uzyskaniu pozwolenia zintegrowanego IPPC przez firmy, których działalność wpływa na środowisko. Zezwolenie to obowiązuje w całej Unii Europejskiej i firmy, które do 30 października 2007 roku nie uzyskają IPPC, będą musiały zaprzestać swej działalności. Zmiany technologiczne, które wiążą się z uzyskaniem IPPC są bardzo kosztowne. Z badań ankietowych wynika, że przedsiębiorcy nie ubiegają się o środki pomocowe w głównej mierze z powodu trudności administracyjnych.

Projekty ze środków SPO WKP Działania 2.4 realizowane są w 11 z 16 województw, przy czym największą liczbę wniosków zatwierdzono w województwie śląskim (6 projektów). Pozostałe regiony uzyskały wsparcie dla 1, 2 lub 3 przedsięwzięć (rys. 3). Województwo śląskie jest jednym z najbardziej zdewastowanych ekologicznie obszarów Polski. Jednak nie to miało wpływ na kryteria oceny wniosków, lecz odpowiednie ich przygotowanie przez firmy. To właśnie z tego województwa, podobnie jak w przypadku ubiegania się o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności, przedsiębiorcy najlepiej pod względem merytorycznym i formalnym przygotowali swe wnioski, co zaowocowało tak wysokim stopniem ich akceptacji.

Rys. 3. Zatwierdzone projekty (I rundy) Działania 2.4 w podziale na województwa
Fig. 3. Approved projects (I round) Measure 2.4 divided in regions

Źródło: www.cios.gov.pl

Source: www.cios.gov.pl

BARIERY I KORZYŚCI W WYKORZYSTANIU FUNDUSZY UNIJNYCH

Przedsiębiorcy, aby pozyskać środki unijne, muszą przejść długą i żmudną drogę. Wytyczne Komisji Europejskiej ściśle określają kryteria dla beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie. Są one bardzo rygorystyczne i nie mogą podlegać żadnym modyfikacjom ze strony kraju odbiorcy.

Jedną z barier, którą musi pokonać polski przedsiębiorca, to problem finansowy, gdyż firma samodzielnie musi sfinansować inwestycję, a refundację (stanowiącą maks. 60%) można uzyskać dopiero po zakończeniu projektu (lub jego wyodrębnionej wcześniejszej fazy). Kolejne trudności mogą wynikać w dużym stopniu z powodów organizacyjnych i technicznych związanych z procedurami ubiegania się o środki unijne oraz z brakiem pełnej informacji.

Beneficjenci twierdzą, że stawiane przed nimi wymagania są zbyt duże. Skomplikowany jest system procedur ubiegania się o dotację, a system oceny wniosków zbyt sformalizowany i scentralizowany, co utrudnia dostęp do unijnych środków [Staniak 2005]. Jako główny powód trudności w uzyskaniu funduszy przedsiębiorcy podają biurokrację i skomplikowany system naboru wniosków. Na małe zainteresowanie miało również wpływ roczne opóźnienie związane z brakami formalnymi: odroczenie zgody

Komisji Europejskiej na udzielenie pomocy publicznej dla tego działania oraz wstrzymanie rozdzielania dotacji ze względu na błędną interpretację przepisów unijnych. W perspektywie najbliższych lat dowiemy się, czy wdrożenia wymagań ekologicznych prawa europejskiego przyniesie korzyści czy jedynie ogromne koszty dla przedsiębiorców. Jeśli obowiązek wdrożenia przepisów proekologicznych przedsiębiorcy będą traktować jako barierę, to mogą przeważać koszty. Jeśli natomiast w tych działaniach dostrzegą swą szansę, to potencjalne korzyści znacznie przewyższą poniesione nakłady i inwestycje zaowocują. Już niedługo, po refundacjach pierwszych płatności, będzie można stwierdzić, czy środki funduszy trafiły rzeczywiście tam, gdzie powinny (gdzie były skierowane) – do przedsiębiorców.

Jeśli refundacja będzie przebiegać zgodnie z założeniami, przełoży się to na generowanie rozwoju firm. Jeśli natomiast pomoc będzie niższa niż zakładano, to przedsiębiorcy będą musieli w większym stopniu sfinansować inwestycję w ochronę środowiska z własnych środków. Może to być ograniczeniem dla zakładanych inwestycji rozwojowych, a tym samym wpłynąć na mniejszą konkurencyjność przedsiębiorstw.

Inwestycje proekologiczne powinny powodować nie tylko poprawę stanu środowiska naturalnego, ale również poprawę koniunktury i pozycji przedsiębiorstw w nowych warunkach rynku unijnego. Firmy powinny starać się wykorzystać stawiane przed nimi zadania w procesie wdrażania norm środowiskowych.

PODSUMOWANIE

Analizując przedstawione informacje widzimy, iż spośród nowych krajów członkowskich Polska w największym stopniu partycypuje w środkach funduszy celowych (blisko 50% z Funduszu Spójności i około 55% z funduszy strukturalnych), co stwarza ogromne możliwości rozwoju regionalnego.

Co do inwestycji w zakresie ochrony środowiska, to przedsiębiorcy mogą ubiegać się o ich dofinansowanie głównie w ramach Działania 2.4 SPO WKP, dla przedsiębiorców planujących mniejsze przedsięwzięcia prośrodowiskowe szansą na rozwój są środki z funduszy strukturalnych.

Największa liczba złożonych wniosków na inwestycje prośrodowiskowe w ramach Działania 2.4 SPO WKP pochodzi z dużych obszarów produkcyjnych i przemysłowych, jakimi są województwa śląskie i mazowieckie.

Bardzo duża liczba odrzuconych wniosków o dofinansowanie, według opinii ekspertów, wynika ze złego ich przygotowania merytorycznego oraz wielu błędów formalnych, przyczyn takiego stanu należy upatrywać w braku wiedzy o zasadach wypełniania wniosków.

PIŚMIENNICTWO

- A. Kassenberg, B. Wójcik, „Wykorzystywanie funduszy UE na rzecz wspierania zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska na szczeblu lokalnym”, Warszawa 2005, Wydawnictwo WWF Polska.
- M. Staniak, „Fundusze UE jako forma wsparcia dla przedsiębiorstw na inwestycje służące ochronie środowiska”, Warszawa 2005, praca magisterska.

- Szczyt w Berlinie (24 i 25 marca 1999) I.N. Perez, „Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności Unii Europejskiej 2000–2006”. Wrocław, Wydawnictwo Aksel s.c., 2003, s. 11.
- MŚ, 2004, „Fundusze strukturalne jako przykład bezzwrotnej pomocy UE”.
- MGiP, 2005, „Stan wdrażania SPO WKP”.
- MŚ, 2005, „Wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej na ochronę środowiska – stan aktualny”.
- Biuletyn Ministerstwa Środowiska – Środowisko i Rozwój nr 1/2003.
- Biuletyn Ministerstwa Środowiska – Środowisko i Rozwój nr 1/2004.
- Biuletyn Ministerstwa Środowiska – Środowisko i Rozwój nr 3/2004.
- Traktat akcesyjny. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 236 [w:] <http://europa.eu.int/eur-lex>
- Informacje ogólne. SPO WKP, 2006 [w:] http://www.ekoportal.pl/jetspeed/portal/portal/Fundusze_UE/dla_przedsiębiorcow/
- Informacje ogólne. SPO WKP, 2006 [w:] [http://www.eurofunds.pl/fundusze_unijne/Pakiet Kopenhaski](http://www.eurofunds.pl/fundusze_unijne/Pakiet_Kopenhaski) – Podstawy finansowania po rozszerzeniu na lata 2004–2006.
- Informacje ogólne. SPO WKP, 2006 [w:] <http://www.europa.eu.int>
- Nabór wniosków [w:] <http://www.cios.gov.pl> Fundusze UE/Fundusze w okresie 2004–2006/ Fundusze strukturalne/Nabór wniosków.

THE EU FUNDS AS A FORM OF SUPPORT FOR BUSINESS ON ENVIRONMENTAL POLICY INVESTMENT IN POLAND

Abstract. The paper presents financial instruments which Poland used before accession the European Union and those which are used after accession. The main subject is environment as the very significant but also very difficult area. The paper shows how companies can use union assistance in the best way to develop its businesses in the field of pro-environmental investments. The period between 2000–2005 was under research. It includes four intensive activities before integration with the European Community and first steps in the new situation of open European market. Objectives and scope of SPO WKP were described in details.

Key words: EU funds, investments on environmental protection in Poland

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 20.06.2006